

Regelbunden tillsyn i Alviksskolan

Förskoleklass

Grundskolan årskurserna 1–6

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Luleå kommun och besökt Alviksskolan den 4 februari 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.Skolinspektionen.se/sv/Tillsyn).

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har huvudmannen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen senast den 28 september 2009.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Alviksskolan, dels den information som samlats in under besöket. I Alviksskolan intervjuades rektorn, lärare, annan personal och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av Alviksskolan

Tabell 1: Antal elever på Alviksskolan

Alviksskolan	Antal elever
Förskoleklass	14
Grundskola	120

Källa: Skolans uppgifter

Alviksskolan ligger centralt i byn Alvik som ligger två mil söder om Luleå. Skolan har tillgång till en utemiljö som ger möjlighet till varierade aktiviteter. Skolan erbjuder undervisning i nästan alla ämnen, men undervisning i språkval och simning anordnas på annan plats. Alviksskolan tillhör Bergnäsets skolområde och de flesta elever går i årskurs 7 vidare till Bergsskolan på Bergnäset.

Eleverna är organiserade i både åldershomogena och åldersblandade klasser beroende på elevantal och vilken lärarkompetens skolan har tillgång till. Personalen arbetar i arbetslag.

Skolan har profilerat sig mot litteratur och läsning.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

1 Kunskaper

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans kunskapsresultat och arbetet för att ge eleverna möjlighet att nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger eleverna att nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Kommentar och bedömning:

Skolan genomför nationella diagnoser i matematik och svenska i årskurs 2. Nationella ämnesprov i svenska, matematik och engelska i årskurs 5 genomförs också och enligt rektor har måluppfyllelsen varit god de senaste två åren. Några sammanställningar av elevernas resultat finns dock inte att tillgå, då skolan anser att det begränsade elevantalet utgör ett hinder för att synliggöra resultaten i exempelvis kvalitetsredovisningen.

Några andra sammanställningar av elevernas kunskapsresultat i övriga ämnen finns inte heller att tillgå, vilket gör att Skolinspektionen inte kan bedöma skolans samlade resultat när det gäller uppnåendemålen i alla ämnen i årskurs 5.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp elevernas kunskapsutveckling och resultat i alla ämnen i förhållande till styrdokumentens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt läroplanen ska läraren utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn. För varje ämne finns en kursplan som anger mål som undervisningen ska sträva mot och mål som eleven ska ha uppnått efter det femte skolåret.

På Alviksskolan följer lärarna elevernas kunskapsutveckling på olika sätt, exempelvis genom diagnoser och egna anteckningar. Uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling koncentreras dock i huvudsak till ämnena svenska, engelska och matematik. Lärarna har ännu inte några rutiner för att systematiskt följa upp, utvärdera och dokumentera elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen. Därmed saknar skolan också ett viktigt verktyg för att få en samlad bild av elevernas kunskapsresultat i relation till de nationella målen.

Skolinspektionen bedömer att lärarna behöver utveckla sin uppföljning, utvärdering och dokumentation av elevernas kunskapsresultat i alla ämnen i förhållande till styrdokumentens krav.

1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.2.3 Lärarna upprättar en individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtal.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt grundskoleförordningen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en framtidsyftande individuell utvecklingsplan skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. I de utvecklingsplaner som utarbetas under höstterminen 2008 och framåt ska läraren även ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i relation till målen i varje ämne som eleven får undervisning i.

I Alviksskolan har alla elever en individuell utvecklingsplan. De utvecklingsplaner som Skolinspektionen tagit del av är dock av varierande kvalitet. Det framgår inte tydligt vilka insatser som skolan ska vidta för att hjälpa eleven utvecklas och målen för eleverna är också vaga och allmänt hållna, vilket leder till att det blir svårt för eleven att konkret förstå när målet är nått. Planerna fokuserar dessutom huvudsakligen på ämnena svenska, engelska och matematik. Ett av skolans prioriterade områden har varit att arbeta fram skriftliga omdömen, men skriftliga omdömen i alla ämnen utfärdas ännu inte för alla elever i alla årskurser.

Skolinspektionen bedömer sammanfattningsvis att de individuella utvecklingsplanerna behöver förbättras. Vidare ska de skriftliga omdömena omfatta samtliga ämnen och ges till elever i alla årskurser. Se vidare Skolverkets allmänna råd om den individuella utvecklingsplanen.

4 (11)

1.3 Bedömning

Bedömningspunkter

1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.3.2 Vid bedömning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt läroplanen ska läraren utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling. Som tidigare nämnts, se bedömningspunkt 1.2.1, behövs åtgärder för att säkerställa att lärarna gör bedömningar av elevernas kunskaper i samtliga ämnen som utgår från de nationella målen i grundskolans kursplaner i årskurs 3 och 5.

1.4 Genomförande av utbildningen

Bedömningspunkter

1.4.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.2 Eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att stödja elevernas utveckling och lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering Enligt läroplanen betonas samverkan som ett verktyg för att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv. För att nå en kontinuitet i elevernas kunskapsutveckling krävs samverkan mellan lärare såväl inom som mellan skolor och skolformer. Vid skolan finns rutiner för överlämnande av elever till årskurs 7 inom Bergnäsets skolområde. Enligt intervjuer förekommer det dock att överlämning fördröjs och sker först efter att elever bytt skola. Överlämning kring elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen kan också förbättras. Skolinspektionen bedömer därför att samverkan mellan Alviksskolan och Bergsskolan behöver utvecklas. Detta i syfte att stärka och stödja elevernas allsidiga utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv.

1.4.5 Utbildningen i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt grundskoleförordningen ska en elev ges stödundervisning, om det kan befaras att eleven inte kommer att nå de mål som minst ska ha uppnåtts vid slutet av det tredje, femte och det nionde skolåret eller om eleven av andra skäl behöver särskilt stöd. Detta stöd är inte begränsat till vissa ämnen utan gäller alla ämnen. Vid Alviksskolan erbjuds stöd till elever i ämnena svenska och matematik. I övriga ämnen framkommer inga tydliga rutiner för hur stödinsatser ska ges. Detta innebär att elever, som riskerar att inte klara målen i andra ämnen än ovan nämnda, inte får det stöd de behöver. Intervjuer visar också att studiehandledning på modern målen inte förekommer eller övervägs som särskild stödinsats. Intervjuer visar också att det finns elever i behov av särskilt stöd i idrott och hälsa, men som i nuläget inte får det stöd de behöver. Skolinspektionen bedömer att skolan måste vidta åtgärder så att alla elever får det särskilda stöd de behöver i samtliga ämnen.

1.5.3 Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt grundskoleförordningen ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas om utredning visar att eleven behöver särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet utarbetas. De åtgärdsprogram som inspektörerna tagit del av i Alviksskolan är av varierande kvalitet. Utredningen av elevens situation har ett helhetsperspektiv och elevens styrkor lyfts tydligt fram. Målen för eleven tenderar dock att bli vaga och allmänt hållna, vilket innebär att målen blir svåra att utvärdera och eleven har svårt att veta när målet är nått. Skolans insatser framgår inte heller tydligt. I nuläget handlar åtgärdsprogrammen nästan uteslutande om matematik och svenska, men de bör kunna omfatta fler ämnen utifrån en bredare bedömning av elevens behov. Vid intervjuer framkommer också att lärare upprättar åtgärdsprogram utan att rektor har fått kännedom om detta och utan att rektor har fått möjlighet att ta beslut om hur elevens behov ska utredas och bäst tillgodoses. Skolan har i nuläget inte ett elevhälsoarbete som säkerställer att andra kompetenser, som skolsköterskan och kurator, rutinmässigt blir delaktiga i utredningar kring elever. Skolinspektionen bedömer att skolans arbete kring upprättandet av åtgärdspro-

gram behöver utvecklas. Skolinspektionen bedömer också att åtgärdsprogrammen måste förbättras. Stöd för hur åtgärdsprogram kan upprättas finns i Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2008:25).

2 Normer och värden

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling samt skolans arbete för att ge eleverna en trygg miljö.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.3 Skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Den likabehandlingsplan som Skolinspektionen har granskat har skolan utarbetat utifrån kraven i lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling. Från och med 1 januari 2009 regleras dock skyldigheten att utarbeta årliga planer mot kränkande behandling och diskriminering i 14a kapitlet skollagen samt i diskrimineringslagen. Enligt dessa båda lagar ska planerna upprättas årligen och innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. I efterföljande års planer ska också redogöras för hur de planerade åtgärderna har genomförts.

I Alviksskolans likabehandlingsplan redovisas inte vilka insatser som ska påbörjas och genomföras under året. Det framgår inte heller att planen tar sin utgångspunkt i en aktuell kartläggning av behoven i verksamheten. Likabehandlingsplanen saknar också en ansvarsfördelning kring både det förebyggande och akuta arbetet med att motverka och vidta åtgärder vid kränkningar i skolan. Skolinspektionen bedömer att likabehandlingsplanen inte uppfyller författning-

arnas krav. Se Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2007:7) för arbetet med att främja likabehandling.

3 Ledning och kvalitetsarbete

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område rektors ansvarstagande för skolans målinriktning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. Tillsynen behandlar också tillgång till utbildning samt resurser i form av personal liksom hur rektorn följer bestämmelserna för skolan.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt grundskoleförordningen är varje skola skyldig att erbjuda sina elever undervisning i enlighet med den timplan som är reglerad i skollagen, där ett antal undervisningstimmar erbjudas i skolans ämnen eller ämnesgrupper. Inom det skolområde som Alviksskolan tillhör finns en plan för hur undervisningstid i alla ämnen ska fördela sig över elevens nio skolår. Vid intervjuer på Alviksskolan framkommer dock att det finns en osäkerhet kring om eleverna får sin garanterade undervisningstid i exempelvis de naturorienterade och samhällsorienterade ämnena i de tidiga åren. Skolinspektionen bedömer att rektor måste säkerställa att skolans elever får sin garanterade undervisningstid i alla ämnen enlighet med kraven i skollagen och grundskoleförordningen.

Skolan erbjuder eleverna språkval, elevens val samt modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.2 Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.3 Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad för eleverna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2 Personalens utbildning

Bedömningspunkter

3.2.1 Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2.2 Rektor har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3 Rektors ansvar

Bedömningspunkter

3.3.1 Rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt skollagen ska rektorn hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan och särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Enligt läroplanen har rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Rektor har ansvaret för skolans resultat och har därvid, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att undervisningen och elevvårdsverksamheten utformas så att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp de behöver.

Rektorn vid Alviksskola är ny och har enligt uppgift påbörjat ett förändringsarbete inom flera områden. Vid inspektionstillfället fanns dock brister i det uppföljnings- och utvärderingsarbete av elevernas kunskapsresultat i alla ämnen som behöver genomföras som ett led i skolans förbättringsarbete.

Skolinspektionen bedömer att rektorn måste ta ett tydligare ansvar för att skolans arbete med uppföljning och utvärdering av kunskapsresultaten utvecklas.

3.3.2 Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Som beskrivits under punkt 1.5 så måste åtgärder vidtas kring skolans arbete med att anpassa verksamheten efter elevernas behov. En grundförutsättning för att rektor ska kunna utreda och fatta beslut kring elevers undervisning är att rektor får kännedom om elevers behov av särskilt stöd. I nuläget är detta inte säkerställt.

Skolinspektionen bedömer att rektorn måste säkerställa att skolan har rutiner så att rektorn har möjlighet att fatta beslut enligt bestämmelserna.

3.3.3 Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg iakttas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.4 Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

För att skolan ska fortsätta utvecklas krävs att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Ett sådant arbete måste ske i ett aktivt samspel mellan skolans personal och elever och i nära kontakt med hemmen.

I intervjuer på Alviksskolan framkommer kvalitetsarbetet till största utsträckningen skötts av tidigare rektor och att det inte finns ett levande kvalitetsarbete. Personalen och eleverna känner ingen delaktighet i skolans kvalitetsarbete och eftersom sammanställningar av elevernas måluppfyllelse i alla ämnen saknas sker inte heller någon djupare analys av verksamhetens arbete och vilka åtgär-

der som måste prioriteras för högre måluppfyllelse.

Skolinspektionen bedömer att skolan måste vidta åtgärder så att skolans kvalitetsarbete blir systematiskt och så att det lägger grunden för skolans vidare utveckling. Kvalitetsarbetet bör också organiseras så att personalens, elevernas och vårdnadshavarnas delaktighet säkerställs.

3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning ska varje skola årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning. Den ska innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen. Arbetet med kvalitetsredovisningen ska främja kvalitetsarbetet och den skriftliga kvalitetsredovisningen ska vara ett verktyg för att regelbundet stämma av hur långt verksamheten kommit i det löpande kvalitetsarbetet.

Som beskrivits i ovanstående punkt finns det brister i skolans kvalitetsarbete och detta avspeglar sig i Alviksskolans kvalitetsredovisning. Kvalitetsredovisningen är torftig och är inte en tydlig beskrivning av hur verksamheten verkligen fungerar. Den redovisar inte i vilken utsträckning de nationella målen har förverkligats eller vilka åtgärder som ska vidtas för att öka måluppfyllelsen. Tillsynen visar att personalen inte upplever kvalitetsredovisningen som ett aktivt dokument som utvärderar i vilken utsträckning de nationella målen har förverkligats. Skolan har också flera verksamheter, som fritidsverksamhet och förskoleklass, som måste synliggöras i kvalitetsredovisningen.

Skolinspektionen bedömer att skolans kvalitetsredovisning inte uppfyller förordningens krav. Se Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:18) om kvalitetsredovisning.

2009-05-14 Umeå

Katarina Sandling Jonsson

Ulf Pantzare